

2021:3

Länsstyrelsen
Blekinge

Tillsynsplan för miljöbalkstillsyn

Rapport: 2021:3

Rapportnamn: Tillsynsplan för miljöbalkstillsyn

Utgåva: Endast publicerad på hemsida

Utgivare: Länsstyrelsen Blekinge län, 371 86 Karlskrona

Hemsida: www.lansstyrelsen.se/blekinge

Dnr: 500-1010-2020

ISSN: 1651-8527

Föredragande: Anna Algö

Kontaktperson: Anna Algö anna.algo@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsens rapporter: www.lansstyrelsen.se/blekinge/tjanster/publikationer

Tillsynsplan för tillsyn enligt miljöbalken

Dokumentet skapat: 2021-06-21

Senast ändrat: Nytt dokument

Ersätter: Rutin för styrande dokument 2019-11-08

Träder i kraft: 2021-06-05

Beslutande: Tf Länsråd Doris Nicht

Föredragande: Anna Algö

Dokumentansvarig: Länsråd

Giltighetstid: ska ses över årligen, gäller maximalt t o m 2023-12-31

Gäller för: Hela länsstyrelsen

Beskrivning av ärendet

Träårsplan för länsstyrelsens tillsyn enligt miljöbalken för år 2021–2023. Planen är baserad på regleringsbrev, behovsutredning och de tillsynsobjekt som är kopplade till avdelningen Tillsyn och prövnings verksamhet. Planen har skapats under 2021 med de insatser som är aktuella under verksamhetsåret 2021.

Länsstyrelsen ska i den samlade tillsynsplanen beskriva hur myndigheten har avvägt fördelningen av resurser inom och mellan olika ansvarsområden enligt miljöbalken och hur resurserna har anpassats efter det tillsynsbehov som finns.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tf länsråd Doris Nicht med miljöskyddshandläggare Anna Algö som föredragande.

Innehållsförteckning

Förord	3
1. Tillsynsuppdraget och förutsättningar	5
2. Tillsynsområden och tillsynsobjekt	9
3. Resultat och utfall av tillsynen föregående år	13
4. Mål	14
5. Resurser	16
6. Prioriteringar, prioriteringsstrategier och konsekvenser	16
7. Insatser inom tillsynen detta år	17
8. Uppföljning och utvärdering av tillsynsverksamheten	19

1. Tillsynsuppdraget och förutsättningar

En viktig förutsättning för att miljöbalkens mål och syften, de antagna miljökvalitetsmålen och i förlängningen en hållbar utveckling, ska kunna uppnås är att efterlevnaden av bestämmelserna i miljölagstiftningen kontrolleras genom tillsyns- och uppföljningsverksamhet. Tillsynsplaneringen är därför en viktig och integrerad del i miljöarbetet i övrigt. Förutom planeringen är myndigheternas viktigaste instrument i tillsynsverksamheten inspektioner, granskning av rapporter och tillsyn över verksamheters egenkontroll. Därigenom kan tillsynsmyndigheten fortlöpande ha en aktuell och verklighetsförankrad kunskap om olika verksamheter eller t.ex. skyddade naturområden och deras status. Insatser som allmän rådgivning och informationsspridning, som syftar till att skapa förutsättningar för att uppställda mål förverkligas, är andra viktiga uppgifter i tillsynsverksamheten.

1.1. Styrande dokument

1.1.1. Lagar, förordningar och föreskrifter

Tillsyn är både en administrativ och en operativ metod för att säkerställa att demokratiskt fattade beslut genomförs på det sätt som beslutsfattaren har avsett. Tillsynen ska bidra till att lagar, förordningar och föreskrifter tolkas på ett likartat sätt oberoende av var i landet som en verksamhet eller åtgärd äger rum.

Som övergripande och styrande dokument finns de nationella och regionala miljökvalitetsmålen. Kopplingen mellan tillsynen och miljökvalitetsmålen preciseras i såväl lagar som förordningar och i regleringsbrevet, se nedan.

Tillsynsmyndigheters ansvar enligt miljöbalken regleras i 26:e kapitlet.

Tillsynsmyndigheten ska:

- På eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken.
- Vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse.
- Om det finns misstanke om brott, anmäla överträdelser av bestämmelser i balken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av balken till polis- eller Åklagarmyndigheten.
- Fortlöpande bedöma om villkoren är tillräckliga för miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter som omfattas av tillstånd, samt om tillsynsmyndigheten finner att villkoren inte är tillräckliga, initiera en omprövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva gällande, befintliga villkor.
- Genom rådgivning, information och liknande verksamhet, skapa förutsättningar för att miljöbalkens ändamål ska kunna tillgodoses.
- Samarbeta med andra tillsynsmyndigheter och med sådana statliga och kommunala organ som ska utöva tillsyn i särskilda hänseenden eller på annat sätt fullgör uppgifter av betydelse för tillsynsverksamheten.

I miljötillsynsförordningen (2011:13) anges att en operativ tillsynsmyndighet ska för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på en behovsutredning och ett register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Länsstyrelsen ska i den samlade tillsynsplanen beskriva hur myndigheten har avvägt fördelningen av resurser inom och mellan olika ansvarsområden enligt miljöbalken och hur resurserna har

anpassats efter det tillsynsbehov som finns. Myndigheten ska bedriva tillsynsarbetet effektivt och utveckla personalens kompetens i tillsynsfrågor.

Av tillsynsplanen ska framgå om myndigheter har kommit överens om fördelning av ett delat operativt tillsynsansvar för ett tillsynsobjekt.

Tillsynsmyndigheterna ska samordna tillsynen där det är ändamålsenligt och möjligt.

För att förebygga brott mot miljöbalken och för att effektivt hantera sådana brott, ska länsstyrelsen verka för samarbete mellan polismyndigheter, åklagarmyndigheter och andra myndigheter som svarar för tillsyn enligt miljöbalken.

Tillsynsmyndigheten ska årligen följa upp och utvärdera sin tillsynsverksamhet.

1.1.2. Regleringsbrevet

I regleringsbrevet för 2021 är stor del av fokuset inom miljöbalkens område på förorenade områden, den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften, invasiva arter, dricksvattenförsörjning samt utveckling och effektivisering av tillsyn, tillsynsvägledning och prövning.

Regleringsbrevet för 2021 har följande punkter som berör miljötillsyn:

1. Mål och återrapportering

A. Nationella mål

6. Länsstyrelserna ska redovisa arbetet med förorenade områden, inklusive arbetet med bidragen för sanering av förorenade områden. Länsstyrelserna ska också redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet privatfinansierade efterbehandlings- eller saneringsåtgärder för förorenade områden, särskilt antal utredningar och åtgärder som pågår eller är utförda genom operativ tillsyn. Länsstyrelserna ska vidare redovisa vilka åtgärder de har vidtagit för att minska oförbrukade bidrag från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden inom utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård.

D. Tillsyn

2. Länsstyrelserna ska redovisa arbetet med att förebygga introduktion och spridning av invasiva främmande arter, och i vilken utsträckning som arbetet med att vidta förebyggande åtgärder har överlåtits till de kommuner som har efterfrågat detta.

3. Uppdrag

A. Nationella mål

5. Länsstyrelserna ska utveckla ett stöd till kommunernas kontinuitetsplanering för att säkerställa dricksvattenförsörjningen under höjd beredskap samt utarbeta en plan för prioritering av nödvatten vid höjd beredskap. Länsstyrelserna ska lämna en delredovisning till regeringen (Näringsdepartementet) senast den 30 april 2021. Delredovisningen ska innehålla en redogörelse för hur arbetet med försörjningsfrågor för dricksvatten kan utvecklas inom ramen för arbetet med civilt försvar under perioden 2021–2023, samt hur klimatförändringarnas påverkan på dricksvattenförsörjningen har beaktats. Länsstyrelserna ska i arbetet samverka med Livsmedelsverket. Uppdraget ska samordnas av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

6. Länsstyrelserna ska redovisa resultaten och effekterna av sitt arbete med att skydda dricksvatten, inklusive skyddet av vatten som utnyttjas eller som kan komma att utnyttjas som vattentäkt enligt 7 kap. 21 och 22 §§ miljöbalken. Av redovisningen ska framgå vilka resultat och effekter som förstärkningen av medlen till länsstyrelserna för detta ändamål har lett till. Länsstyrelserna ska även beskriva resultaten från arbetet med regionala vattenförsörjningsplaner och rapportera statusen för dessa samt beskriva länens och kommunernas tillgång till nuvarande och framtida behov av dricksvattenförsörjning. Länsstyrelsen i Kalmar län ska samlat redovisa uppdraget till regeringen (Miljödepartementet, med kopia till Näringsdepartementet) senast den 1 mars 2022.

D. Tillsyn

2. Länsstyrelserna ska redovisa hur tillsyn och tillsynsvägledning enligt miljöbalken har

utvecklats sedan föregående år, andel utförd tillsyn i förhållande till behovet av tillsyn inom olika sakområden, vilka tillsynsvägläggande insatser som har genomförts och hur samverkan har bedrivits samt vilka resultat som länsstyrelsernas arbete har lett till. Redovisningen ska omfatta hur medlen har använts samt utformas enhetligt och efter hörande av Naturvårdsverket. Uppdraget ska redovisas till Naturvårdsverket senast den 15 februari 2022.

6. Länsstyrelserna ska redovisa förslag på utvecklingsinsatser som ska leda till en mer effektiv och rättssäker tillsyn. Förutsättningarna för att utöva tillsynen utifrån en gemensam planering, gemensamma arbetsmetoder och ett utökat samarbete vid arbetstoppar ska analyseras. Uppdraget ska samordnas av Länsstyrelsen i Västernorrlands län och redovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 3 oktober 2022 med en delredovisning den 1 oktober 2021.

1.1.3. Regionala styrdokument inkl. regionala miljökvalitetsmål

Förutom regleringsbrevet finns en rad regionala styrdokument som styr tillsynen inom länsstyrelsen och påverkar den prioritering som görs. Följande dokument påverkar tillsynsplaneringen

- Behovsutredning
- Verksamhetsregister, förs i NikITa
- [Verksamhetsplan](#)
- [Åtgärdsplan – miljökvalitetsmål](#)
- [Åtgärdsprogram för vatten](#)
- [Åtgärdsprogram för luft](#)
- [Regionala program \(Förorenade områden\)](#)
- [Klimat- och energistrategi för Blekinge](#)
- [Handlingsplan klimatanpassning](#)

1.1.4 Nationell strategi för miljöbalkstillsyn

De tillsynsvägläggande myndigheterna för miljöbalkstillsyn har fått ett gemensamt uppdrag av regeringen att ta fram en nationell strategi för miljöbalkstillsyn. Enligt planen ska denna vara klar under hösten 2021. Myndigheter som ansvarar för att ta fram strategin är Kemi, HaV, Naturvårdsverket, Jordbruksverket och Folkhälsomyndigheten.

Den nationella strategin ska:

- Peka ut nationellt prioriterad tillsyn
- Ge stöd i tillsynsplaneringen
- Tydliggöra vad som ska följas upp
- Lyfta angelägna utvecklingsområden

I dagsläget är fokusområdena framtagna och arbetet med att ta fram strategin pågår. Bland annat är fokusområdena vattenuttag, vandringshinder, små avlopp, invasiva arter, dammsäkerhet, naturvärden i grunda havsvikar och förorenade områden. Det finns idag en dialog med de tillsynsvägläggande myndigheterna och länsstyrelsen, och allt tyder på att de prioriteringar som finns i denna tillsynsplan harmoniserar med de utvalda fokusområdena.

1.2. Operativ tillsyn

Med operativ tillsyn menas, enligt 3 § miljötillsynsförordningen, sådan tillsyn som utövas direkt gentemot den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtar eller har vidtagit en åtgärd som omfattas av miljöbalkens bestämmelser.

Åtgärder inom den operativa tillsynen kan påkallas av händelser utifrån (reaktiva åtgärder) eller genom egeninitierad tillsyn. Tillsynsaktiviteterna kan vara kontrollerande/granskande och/eller förebyggande/främjande.

Åtgärder inom den operativa tillsynen kan genomföras i olika syften, t ex för att:

- Kontrollera efterlevnaden av regelverk, förordningar och föreskrifter i lagstiftning så som miljöbalken och dess förordningar mm
- Åtgärder ska vidtas för att åstadkomma rättelse genom föreläggande samt ombesörja åtalsanmälan och påförande av miljöstraffavgift
- Hantera anmälningssärenden inom tillsynsobjekt, både pågående och planerade, och besluta om godkännande, försiktighetsåtgärder eller förbud
- Kontrollera efterlevnaden av rapporteringsskyldigheter
- Kontrollera efterlevnaden av meddelade domar, tillstånd och dispenser samt villkoren i dessa
- Bedöma om tillstånd, domar och villkor är av tillräcklig omfattning samt initiera omprövning, alternativt att villkor ändras eller upphävs, inom verksamheter med tillstånd eller dom enligt 9 eller 11 kap miljöbalken om villkoren inte bedöms vara tillräckliga.
- Rådge och informera verksamhetsutövare och i vissa fall allmänheten om gällande regelverk och tillgänglig kunskap inom miljöbalksområdet.

1.3. Tillsynsplanens avgränsning

Tillsynsplanen omfattar sådan tillsyn som enligt länsstyrelsernas tidredovisningssystem (Verksamhets och ärendestruktur, VÄS) definieras som tillsyn under verksamhetskoderna 50–57 och baseras på miljöbalken.

Därutöver ingår tillsynen inom områdena nedan med anledning av att denna tillsyn är nära knuten till miljöbalkstillsynen eller till sakområdet naturvård och miljöskydd i övrigt såsom

- Sevesolagen - 456
- Undersöknings- och bearbetningskoncessioner - 546
- Lagen om allmänna vattentjänster – 567

1.3.1. Vad ingår inte i tillsynsplanen

För att en insats ska betraktas som operativ tillsyn enligt miljöbalkens mening krävs att objektet för tillsynen omfattas av miljöbalkens bestämmelser eller föreskrifter samt att tillsynen utövas direkt gentemot den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd. Med andra ord måste det finnas en regel i miljöbalken eller med ursprung i miljöbalken som berör just den händelse eller åtgärd som tillsynen har till syfte att kontrollera.

Följande utgör ett urval av insatser som per definitionen inte är tillsyn:

- Tillsynsvägledning
- Förvaltning och skötsel av skyddade områden
- Arbete med områdesskydd och bevarandeplaner
- Rovdjursförvaltning

- Miljömålsarbete i den del som avser framtagande av regionala miljö kvalitetsmål och åtgärdsprogram.
- Samordning av recipientkontroll
- Regional miljöövervakning
- Kalkning av försurade sjöar och vattendrag
- Generell övervakning av miljö kvalitetsnormer
- Vattenförvaltning i den del som avser kartläggning, statusklassning och framtagande av åtgärdsprogram och förvaltningsplaner
- Prövning av tillstånd, dispenser och undantag
- Beslut om villkor som delegerats

2. Tillsynsområden och tillsynsobjekt

Tillsynen omfattar hela tillsynsområden och/eller avgränsade tillsynsobjekt. Inom vissa tillsynsområden kan antalet objekt som kan bli föremål för tillsyn vara mycket stort. Det finns även objekt som i sig inte kräver mycket tillsyn, men där yttre faktorer gör att behovet ökar.

2.1. Tillsyn av åtgärder för att förhindra eller begränsa allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen)

VÄS-kod 458

Denna lagstiftning (199:381) omfattas inte av miljöbalken men länsstyrelsen ska integrera tillsynen med den övriga miljöskyddstillsynen. Tillsynen inom området syftar till att begränsa eller förhindra att allvarliga kemikalieolyckor uppstår. Tillsynen bedrivs i nära samarbete med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och innehåller systemtillsyn, inspektion och kontroll.

2.2. Tillsyn av områdesskydd

VÄS-koder 515 och 516

Områdesskydd omfattas av miljöbalkens 7:e kapitel och inkluderar tillsyn av föreskrifter för naturreservat och andra skyddade naturområden samt vattenskyddsområden. Tillsynen över Natura 2000-områden samt hela tillsynsområden som strandskyddet och biotopskyddet ingår.

Kommunen är tillsynsmyndighet för de områdesskydd som kommunen fattat beslut om.

Tillsynen av områdesskydd innebär att tillse att bestämmelser och beslutade föreskrifter efterlevs. Arbetet innebär reaktiva åtgärder, till exempel upplysning vid efterfrågan om information om tillstånds-/dispensplikt och andra skyldigheter samt handläggning av överträdelse. Tillsynen bedrivs även till stor del genom information till allmänheten. Arbetet med övrig uppsikt över exempelvis skadegörelse av anläggningar (ex. fågeltorn) och dylikt eller kontroll av skötsel, vård eller anordningar inom områdena är inte tillsyn enligt balken.

2.2.1. Skyddade naturområden

VÄS-koder 5150–5151

I tillsynen ingår reaktiva åtgärder vid överträdelse av föreskrifter, vid anmälningar/klagomål samt informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner.

2.2.2. Vattenskyddsområden

VÄS-koder 5160–5161

Tillsynen innebär reaktiva åtgärder vid överträdelser av föreskrifter, vid anmälningar/klagomål samt informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner.

Blekinge län har idag 43 allmänna vattentäkter som är i bruk. Enligt miljöbalken får länsstyrelsen eller kommunen besluta om att ett vattenområde ska bli ett vattenskyddsområde. Detta för att skydda området om vatten utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt. I länet finns det idag 25 fastställda vattenskyddsområden med skyddsföreskrifter. Länsstyrelsen har tillsyn på 4–5 av dessa vattenskyddsområden. Enligt miljötillsynsförordningen finns det möjlighet för länsstyrelsen att överlåta tillsynsuppgiften om vattenskyddsområden till kommunerna. Under 2021 kommer det i dialogmöten med berörda kommuner undersökas om det finns något intresse från deras sida att överta den operativa tillsynen för vattenskyddsområden som länsstyrelsen har tillsyn över.

Länsstyrelsens tillsyn av vattenskyddsområden bedrivs huvudsakligen genom förebyggande information och rådgivning till kommunerna. Den operativa tillsynen gäller främst klagomål eller överträdelser av föreskrifter för skyddsområde som anmäls till myndigheten.

2.2.3. Kulturresevat

VÄS-koder 5150–5151

Tillsynen innebär reaktiva åtgärder vid överträdelser av föreskrifter, vid anmälningar/klagomål samt informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner.

2.3. Tillsyn för skydd av naturen

VÄS-koder 525, 526, 527 och 528

Tillsynen bedrivs på hela tillsynsområden då antal objekt som kan omfattas av tillsyn är obegränsat. Tillsynen omfattar hantering av samråd enligt miljöbalken 12 kap 6 § avseende åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön samt att kontrollera att samrådsskyldigheten och besluten i samrådsärenden efterlevs. (5250–5251)

Tillsyn görs även i form av uppföljning och kontroll av efterlevnaden av meddelade tillstånd och dispenser inom områdesskydd, skyddade naturområden inklusive strandskydd och biotopskydd. (5260–5261)

Tillsynen omfattar även uppgifter avseende rovdjursfrågor, särskilt i de delar som är kopplade till artskyddet. Uppgifterna består bl. a av riktade informationsinsatser om rovdjurspolitiken, förvaltningsplan, annonser om skydds jakt samt kontrollinsatser av efterlevnaden av förvaltningsplanen och besiktningar mm. (5262–5263)

2.3.1. Tillsyn av skydd för djur- och växtarter

VÄS-koder 5270–5271

Tillsynen innebär reaktiva åtgärder vid överträdelse av bestämmelser, vid anmälningar/klagomål, informationsinsatser och planerade, egeninitierade inspektioner.

Tillsynen omfattar kontroller och information om bestämmelserna om fridlysning av djur- och växtarter samt utsättning av vissa växt- eller djurarter enligt Artskyddsförordningen.

Tillsynen inkluderar verksamheter som omfattar handel, preparering, förevisning av vissa hotade arter enligt artskyddsförordningen, CITES-bestämmelserna samt förordningarna EEG-338/97 och EEG-939/97. Vidare ingår granskning och uppföljning av egenkontrollen. (5270–5271)

2.3.2. Tillsyn av övrig prövning naturskydd

VÄS-koder 5280–5281

Tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd innebär reaktiva åtgärder vid överträdelser av bestämmelserna i MB vid t ex klagomål samt tillsyn av efterlevnaden av de tillstånd och dispenser som meddelats. Vidare omfattas informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner.

Tillsynen över vilthägn består av inspektioner och hantering av överträdelser, information och rådgivning till allmänhet och verksamhetsutövare samt granskning och uppföljning av egenkontrollen. (5280–5281)

Tillsynen omfattar kontroll av efterlevnaden av de tillstånd och dispenser som meddelats avseende terrängkörning och vattenskoter. (5280–5281)

Tillsyn innebär också kontroll av verksamheter som innefattar marinvetenskaplig forskning från fartyg från annan stat. Tillsynen över dessa fartyg sker i huvudsak genom Kustbevakningens försorg i och med att en anmälningsplikt vid passering av territorialgränsen råder. (5280–5281)

2.4. Tillsyn av vattenverksamhet

VÄS-kod 535, 454

Tillsynen omfattar bl. a hantering av anmälningsärenden enligt miljöbalkens 11 kap (preciserat i förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.). Arbetet omfattar vidare förebyggande information om anmälnings- och tillståndsplikten samt annan information och rådgivning till verksamhetsutövare och privatpersoner m.fl. Länsstyrelsen har tillsyn över avfall, farligt avfall och producentansvar vid de verksamheter där länsstyrelsen har tillsynen över vattenverksamheter. Länsstyrelsen har även ansvar för tillsynen i frågor om skydd av den yttre miljön vid hantering av kemiska produkter, varor och biotekniska organismer som inte innebär utsläppande på marknaden vid vattenverksamheter för vilka länsstyrelsen har tillsynsansvar.

Även hantering av anmälningsärenden avseende muddring och rensning som kan skada fisket ingår i tillsynen (MB 11 kap 15 §). (5350)

Tillsynen omfattar kontroll av efterlevnad av tillstånd och domar enligt 11 kap miljöbalken samt granskning och uppföljning av egenkontrollen. Arbetet omfattar även inspektioner av icke tillståndsgivna vattenverksamheter för att säkerställa att verksamheterna följer bestämmelserna i miljöbalken samt handläggning av överträdelser. (5351)

Tillsynen inkluderar att tillse att verksamheterna har erforderliga villkor i gällande tillstånd, samt om villkoren inte är tillräckliga, ansöka om prövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva villkor eller i annat fall tillse att omprövning sker av verksamheten. (5351)

I tillsynen ingår även uppgifter som övervakning, rapportering och information av frågeställningarna kring dammsäkerhet. (454, 5350–5351)

2.5. Tillsyn av undersöknings- och bearbetningskoncessioner enligt lagen om vissa torvfyndigheter

VÄS-kod 546

Tillsynen över torvtäkter med tillstånd enligt lag (1985:620) om vissa torvfyndigheter är likartad den som bedrivs på torvtäkter med tillstånd enligt miljöbalkens kap 9. Tillsynen innefattar kontroll av efterlevnaden av villkor i meddelade torvkoncessioner. Arbetet omfattar även förebyggande information, tillsyn över egenkontrollen, inspektioner och hantering av överträdelser. (5460–5461)

2.6. Tillsyn av miljöfarlig verksamhet

VÄS-kod 555

Tillsynen omfattar kontroll av efterlevnad av villkor och tillstånd för miljöfarliga verksamheter med beteckningen A eller B i miljöprövningsförordningen (2013:251). Länsstyrelsen har tillsyn över avfall, farligt avfall och producentansvar inom de verksamheter där länsstyrelsen har tillsynen över miljöfarlig verksamhet. Länsstyrelsen har även ansvar för tillsynen i frågor om skydd av den yttre miljön vid hantering av kemiska produkter, varor och biotekniska organismer som inte innebär utsläppande på marknaden inom miljöfarliga verksamheter för vilka länsstyrelsen har tillsynsansvar.

Inom tillsynen ingår att hantera anmälningsärenden, mindre ändringar inom verksamheterna (5550) och att granska efterlevnaden av rapporteringsskyldigheterna för miljöfarlig verksamhet i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrift NFS 2006:9 om miljörapport (5554). Vidare omfattar tillsynen granskning och uppföljning av verksamhetsutövers egenkontroll.

Tillsyn bedrivs genom inspektion och kontroll samt genom rådgivning och information till verksamhetsutövarna och i undantagsfall till allmänheten om regelverk och tillgänglig kunskap inom miljöbalksområdet. (5552, 5553 och 5556)

Inom tillsynen ingår även att ta in avgifter enligt förordningen (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken och att hantera överträdelser. (5551 och 5555)

Tillsynen omfattar även att tillse att verksamheterna har erforderliga villkor i gällande tillstånd, samt om villkoren inte är tillräckliga, ansöka om provning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva villkor, och i annat fall tillse att omprovning sker av verksamheten.

2.7. Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer

VÄS-kod 565

Huvuddelen av länsstyrelsens tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer hanteras inom andra tillsynsområden. Denna tillsyn redovisas normalt på inom 555 och 535.

Tillsynen inkluderar rådgivande och kontrollerande åtgärder som exempelvis köldmediareporteringen. (5650–5651)

2.8. Tillsyn av avfall och producentansvar

VÄS-kod 566

Huvuddelen av länsstyrelsens tillsyn inom avfallsområdet hanteras inom andra tillsynsområden. Denna tillsyn redovisas normalt på inom 555 och 535. Utöver detta granskar länsstyrelsen även kommunernas avfallsplaner.

Länsstyrelsen har tillsyn över sjöfarten och luftfarten när det gäller sådan dumpning och förbränning av avfall som regleras genom 15 kap. 31–33 §§ miljöbalken. Länsstyrelsen Skåne har tillsyn över gränsöverskridande transporter av avfall. Länsstyrelsen ska i tillsynen samverka med Polisen, Tullverket och Kustbevakningen.

Inom tillsynsområdet hanterar länsstyrelsen anmälningsärenden inom transport av avfall. (5660–5661)

2.9. Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd

VÄS-kod 567

Inom systemet för utsläpp av koldioxid är Naturvårdsverket operativ tillsynsmyndighet. Länsstyrelsen är samrådspart i ärenden. (5672)

Tillsynsområdet omfattar tillsyn enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Länsstyrelsen har tillsynsansvar för att kommunen löser vatten och avloppsfrågan i ett större sammanhang, om det behövs utifrån människors hälsa och miljön (5673).

2.10 Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden

VÄS-kod 575

Tillsynen omfattar potentiella föroreningsskador. Tillsynen sker stegvis genom faserna ansvarsutredning, undersökningar genom frivilliga åtaganden, undersökningar genom krav, åtgärder samt uppföljning/kontroll. Tillsynen omfattar både pågående och avslutade verksamheter (5750–5755).

3. Resultat och utfall av tillsynen föregående år

Då tillsynsplanen inte uppdaterats sedan 2018, finns det ingen aktuell plan att utvärdera gentemot. Nedan följer en översiktlig genomgång av de olika tillsynsområdena, men någon utvärdering av utfallet kontra tillsynsplanen går inte att göra.

3.1. Tillsyn av åtgärder för att förhindra eller begränsa allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen)

VÄS-kod 458

Under 2020 har fokus för tillsynen varit granskning av säkerhetsrapporter och platsbesök. Mycket arbete har lagts på att förbättra planering och genomförande av tillsyn, efter kritik från MSB. Tillsynen 2020 uppgick till 33,5 timmar.

VÄS-kod 4581: 0,5 h

VÄS-kod 4582: 29,5 h

3.2. Tillsyn av områdesskydd

VÄS-koder 515 och 516

Tillsynsplanen för 2018–2021 har inte presenterat något behov att tillsyn för aktuell period. Behovsutredningen för samma period presenterade ett tillsynsbehov på 1418,6 h för 2020. Tillsynen under 2020 uppgick till 120 timmar (15 arbetsdagar).

VÄS-kod 515: 120,23 h

3.3. Tillsyn för skydd av naturen

VÄS-koder 525, 526, 527 och 528

I tillsynsplanen för 2018–2021 har angetts ett behov av tillsyn för perioden på totalt 130 h för specifika tillsynskampanjer. Behovsutredningen för samma period presenterade ett tillsynsbehov på 2817,6 h för 2020. Till följd av rådande pandemi har planerad tillsyn för 2020 inte kunnat genomföras.

Tillsynen inom natur uppgick till totalt 2241 timmar (280 arbetsdagar) under 2020, vilket inkluderar hantering av samrådsärenden. Det redovisade utfallet motsvarar 80 % av det bedömda årliga behovet.

Huvuddelen av den tid som läggs på tillsyn utgörs av hantering av anmälningar enligt 12 kap 6 § MB, 1850 timmar. Länsstyrelsen avgjorde 82 % av anmälningsärendena om samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken inom uppsatt handläggningstid (42 dagar), d.v.s. från det att ärendet inkommit till myndigheten och beslut har fattats.

VÄS-kod 525: 1850,17 h

VÄS-kod 526: 59,16 h

VÄS-kod 527: 278,25 h

VÄS-kod 528: 53,5 h

3.4. Tillsyn av vattenverksamhet

VÄS-kod 535

Fokus under 2020 har varit anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap 9a§ miljöbalken, med 291 arbetsdagar. Övrig vattenverksamhet har det lagts 115 dagar på.

VÄS-kod 535: 4592,89 h

3.5. Tillsyn av undersöknings- och bearbetningskoncessioner enligt lagen om vissa torvfyndigheter

VÄS-kod 546

Ingen undersöknings- och bearbetningskoncessioner enligt lagen om vissa torvfyndigheter finns i länet, ingen tillsyn har därför gjorts.

3.6. Tillsyn av miljöfarlig verksamhet

VÄS-kod 555

Under 2020 har ingen planering eller prioritering av tillsynen gjord, utan den har helt styrts av verksamhetsutövarnas behov. Den planerade tillsynen som har genomförts är de årliga avstämningarna med de företag som ser att de har ett behov av det. Under året har endast 127 arbetsdagar lagts på tillsyn, varav 52 % varit planerad utifrån företagets behov.

VÄS-kod 555: 1023,33

3.7. Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer

VÄS-kod 565

Ingen tillsyn utifrån denna VÄS-kod har genomförts under 2020.

3.8. Tillsyn av avfall och producentansvar

VÄS-kod 566

2 arbetsdagar har lagts på tillsyn enligt denna VÄS-kod.

3.9. Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd

VÄS-kod 567

Ingen planerad tillsyn enligt Lag om allmänna vattentjänster, LaV, har utförts under 2020. Den tillsyn som sker är efter begäran från allmänhet eller miljötillsynsorganisation på kommunen.

Totalt har 2,5 timmar lagts på tillsyn enligt LaV.

3.10 Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden

VÄS-kod 575

Fokus på tillsynen av förorenade områden har varit avslutade verksamheter och exploatering för bostadsbyggande.

VÄS-kod 575: 1113,23 h

4. Mål

Målen för tillsynen knyter an mot länsstyrelsens övergripande mål och syftar till att vi ska bli en mer aktiv part i den hållbara utvecklingen av länet samt att vi ska bli tydligare,

tillgängligare och ha en snabb ärendehantering samtidigt som vi gör nytta för människors hälsa och miljön. Tillsynsarbetet ska styra mot att vi blir en mer aktiv part i länets utveckling och tillsynen ska styras mot prioriterad naturvård, miljömål, miljökvalitetsnormer och Agenda 2030.

4.1 Natur- och områdesskydd

Vi ska jobba mot en hållbar ärendebalans

- 85 % av inkomna ärenden ska avslutas inom ramen för de ärendespecifika handläggningstiderna
- Av tillsynen ska 40% vara förebyggande tillsyn. Exempel på förebyggande tillsyn kan vara informationsinsatser på hemsida och sociala medier.
- Ärenden som blir liggande (>6 mån) ska tas upp för åtgärdsdiskussion, avarbetningsdagar genomförs för att komma framåt i tillsynsärenden

Vi ska öka tillgängligheten och minska avståndet för sökande att kontakta myndigheten

- Lätt att göra rätt för den som söker och för oss som handlägger genom en uppdaterad hemsida med aktuell information

Vi ska göra nytta för naturen och miljön

- Minst 25 % av tillsynen ska vara planerad tillsyn.
- Kvoten tillsyn / tillsyn + prövning ska ligga på minst 0,40
Av den tid vi lägger på tillsyn och prövning ska minst 40 % vara tillsyn.
- Efterlevnad av villkor och avslag i våra beslut inom områdesskydd, samrådsbeslut, artskyddsdispenser och jordbruksmark ur produktion ska följas upp:
 - 10 % av fattade beslut inom områdesskydd
 - Minst 6 samrådsbeslut
 - 10 % av beviljade artskyddsdispenser
 - 2 beslutade ärenden om jordbruksmark ur produktionNegativa beslut ska prioriteras vid urval.
- Tillsyn av en djurpark/år samt kartlägga djurhandlare och tillsynsa dessa.
- Tillsyn av 10 % av länets vilthägn årligen.

4.2 Vattenverksamheter

Vi ska jobba mot en hållbar ärendebalans och hållbara medarbetare

- Mål: 90% av anmälning av vattenverksamhet ärendena ska ha under 56 dagar handläggningstid
- Minst 80 % av överklagade ärenden ska stå sig i högre instans
- En rimlig arbetsbörda är max 15–25 ärenden/100 % tillsynstjänst. Vid högre belastning ska åtgärder vidtas för att minska arbetsbelastningen.

Vi ska öka tillgängligheten och minska avståndet för sökande att kontakta myndigheten

- Lätt att göra rätt för den som söker och för oss som handlägger genom en uppdaterad hemsida med aktuell information

Vi ska göra nytta för naturen och miljön

- 10 % av tillsynsärende är startade på eget initiativ

- 10 % av arbetstiden ska läggas på egeninitierad tillsyn
- 1/5 av vattenkraftverk och dammar, både med och utan tillstånd, ska tillsynas årligen
- 10 % av anmälningssärenden om vattenverksamhet ska ha en uppföljande tillsyn

4.3 Dricksvatten

Vi ska öka tillgängligheten och minska avståndet för sökande att kontakta myndigheten

- Lätt att göra rätt för den som söker och för oss som handlägger genom en uppdaterad hemsida med aktuell information

Vi ska göra nytta för naturen och miljön

- Minst 1 vattenskyddsområde ska få en översyn av föreskrifterna varje år
- 10 % av dispenser och tillstånd utifrån vattenskyddsföreskrifterna ska följas upp

4.4 Miljöskydd och förorenade områden

Vi ska jobba mot en hållbar ärendebalans och hållbara medarbetare

- Mål: 90% av anmälningssärendena ska vara beslutade inom 6 veckor
- Minst 80 % av överklagade ärenden ska stå sig i högre instans
- Miljörapporter och köldmediareporter ska var granskade innan 31 augusti.

Vi ska öka tillgängligheten och minska avståndet för sökande att kontakta myndigheten

- Lätt att göra rätt för den som söker och för oss som handlägger genom en uppdaterad hemsida med aktuell information

Vi ska göra nytta för naturen och miljön

- Minst 40 % av tillsynen ska vara förebyggande tillsyn
- Minst 25 % av tillsynen ska vara egeninitierad
- Kvoten tillsyn / tillsyn + provning ska ligga på minst 0,40
Av den tid vi lägger på tillsyn och provning ska minst 40 % vara tillsyn.
- 10 % av tillstånd för miljöfarlig verksamhet ska gås igenom och uppdateras om det finns behov av modernisering av villkoren
- Kommunerna ska ha regelbunden tillsyn av sin tillsynsverksamhet. Det bör vara ett besök per kommun/miljöorganisation vart 4:e år.

5. Resurser

Behovsutredningen ligger till grund för tillsynsplanen. Det innebär att denna plan baseras på avdelningens totala tidspool minus normal tidsåtgång för provnings och händelsestyrd tillsyn (utifrån det senaste årets tidsredovisning). Tidstillgången för planerad tillsyn under 2021 baseras alltså inte på tillsynsbehovet utan snarare på tillgänglig tid.

6. Prioriteringar, prioriteringsstrategier och konsekvenser

Tillsynsplanen är begränsad till de tillsynsåtgärder som måste göras för att skydda människors hälsa och miljön. Även om målen kan verka lågt satta kommer de bli en uppgradering från tidigare år då ingen uppföljande tillsyn har skett. Att prioritera uppföljande tillsyn på beslutade anmälningssärenden och dispenser kommer göra

länsstyrelsen mer aktiv i länets hållbara utveckling samtidigt som det ökar möjligheten att upptäcka om beslutade försiktighetsmått efterlevs och är rimliga.

Denna tillsynsplan kommer styra prioriteringen bort från sporadisk tillsyn mot en mer riskbaserad tillsyn. Urvalet av viss tillsyn, exempelvis uppföljande tillsyn, kommer vara slumpmässig för att ge en mer övergripande blick av hur försiktighetsmått efterlevs idag.

6.1. Prioriteringar under tidigare år, konsekvenser av detta

Under 2020 har den händelsestyrda tillsynen prioriterats. Planerad och förebyggande tillsyn inom vht 51, 52 och 53 har i princip helt prioriterats bort. Även inom vht 464 och 55 har planerad och förebyggande tillsyn prioriterats ner stark, och bara förekommit på verksamhetsutövarens begäran.

Tillsyn på kommunernas miljötillsyn, överlåten tillsyn och genomgång av tillstånd enligt 9 kap 6 § har helt prioriterats bort sedan 2015.

Uppdrag enligt regleringsbrevet har skett i mån av tid, men har inte varit prioriterat.

Tidigare års prioriteringar innebär att vi inte haft någon kontroll över var våra resurser läggs, vilket gör att vi lätt missar risker, utsläpp och skada som kan påverka människors hälsa och miljön negativt.

6.2. Prioriteringar utifrån miljökvalitetsmålen

Någon prioritering utifrån miljökvalitetsmålen finns inte idag. Stora industrier med utsläpp till vatten har årlig tillsyn, men denna prioritering styrs inte av miljökvalitetsmålen.

6.3 Prioriteringar detta år – avvägningar mellan tillsynsområden

Under året prioriteras att ta fram samarbetsavtal för tillsynen av naturreservat och annan skyddad natur. Det kommer även tas fram stöddokument för att bättre kunna överblicka tillsynen av miljöskyddsobjekt och kommuntillsynen inför nästa år.

7. Insatser inom tillsynen detta år

Tillsynsinsatser inom respektive tillsynsområde följer nedan.

7.1. Tillsyn av åtgärder för att förhindra eller begränsa allvarliga kemikalieolyckor 456

Länsstyrelsen har tillsyn över 6 verksamheter på högre kravnivå, 3 på lägre kravnivå och 3 täkter på lägre kravnivå.

Tillsynen beskrivs i närmre detalj i *2021 års tillsynsplan för Sevesotillsynen i Blekinge län*

7.2. Tillsyn av områdesskydd 515 och 516

Länsstyrelsen har tillsyn över totalt 210 skyddade områden med föreskrifter till skydd för naturen. (*VÄS-koder 5150–5151*)

Länsstyrelsen har tillsyn över (4–5) vattenskyddsområden i länet. (*VÄS-koder 5160–5161*)

Länsstyrelsen har också tillsyn över ett kulturresevat. (*VÄS-koder 5150–5151*).

Tidigare har tillsyn av naturreservat prioriterats bort på grund av resursbrist. Den tillsyn som har skett är endast när naturförvaltningen har upptäckt skada eller oegentligheter när de varit ute i naturreservaten för annat. Nu ska avtal skrivas med naturförvaltningen att de utför tillsyn i de skyddade områdena, vilket kommer resultera i mer systematisk tillsyn.

7.3. Tillsyn till skydd av naturen 525, 526, 527 och 528

Ärenden som blir liggande (>6 mån) ska tas upp för åtgärdsdiskussion, avarbetningsdagar genomförs för att komma framåt i tillsynsärenden.

Hemsidan ska uppdateras och vi ska jobba aktivt med kommunikation. Detta planeras att uppnås med 24 arbetstimmar per år samt kampanj under 2022 där 5 arbetstimmar avsätts. Länsstyrelsen planerar även en riktad informationsinsats för terrängkörning. Hemsidan ska uppdateras och arbetet ska ske i samverkan med andra myndigheter. Beräknad tid för detta är 50 timmar.

Tillsyn av en djurpark/år samt kartlägga djurhandlare och tillsyna dessa. Till detta avsätts 16 årliga arbetstimmar och 80 timmar inom ramen för tillsynskampanj.

Tillsyn av 10 % av länets vilthägn årligen. Till detta ska 30h/år avsättas.

Samarbetsavtal med naturvårdsförvaltningen för tillsyn av länets skyddade områden ska tas fram i syfte att säkerställa att tillfreds tillsyn av länets skyddade områden sker.

Anmälningar, dispenser och tillstånd ska följas upp årligen:

- Inom områdesskydd ska 10 % av beslut följas upp, vilket motsvarar ca 18 beslut.
Beräknad tidsåtgång: 130 timmar
- Följa upp minst 6 samrådsbeslut
beräknad tidsåtgång: 24 timmar
- Följa upp minst 10 % av beviljade artskyddsdispenser
Beräknad tidsåtgång: 8 timmar
- Uppföljning av två beslut för jordbruksmark ur produktion
Beräknad tidsåtgång: 8 timmar

7.4. Tillsyn av vattenverksamhet 535, 454

Länsstyrelsen har tillsyn över ett okänt antal vattenverksamheter. I genomsnitt behandlas 145 anmälningsärenden per år.

Under 2021 planerar länsstyrelsen att utföra tillsyn på 10 % av anmälningspliktiga verksamheter, vilket betyder ca 15 styck. Tillsynen kommer bestå av uppföljning av meddelade beslut och inspektion av villkorsefterlevnad vid platsbesök.

Under året kommer länsstyrelsen uppdatera uppgifterna i Älvan för att skapa överblick och kunna planera tillsyn på vattenverksamhet 2022. Det kommer även ske en inventering av större vattenuttag och en sammanställning av tillsynsbehovet utifrån tillstånd (vattendomar) och kontrollprogram för att förbättra prioriteringen av tillsynen.

En femtedel av alla kraftverksdammar och andra dammar ska tillsynas årligen. Detta arbete kan delvis samordnas med NAP-arbetet.

Det har inte skett någon tillsyn på säkerhetsklassificerade dammar på länge. Detta arbete ska planeras och samordnas med dammsäkerhet och MSB, räddningstjänsten och övriga berörda på avdelningen.

7.5. Tillsyn av undersöknings- och bearbetningskoncessioner 546

Länsstyrelsen har inte tillsyn över bearbetnings- och torvkoncessioner, inga verksamheter av denna typ finns i Blekinge.

7.6. Tillsyn av miljöfarlig verksamhet 555

Länsstyrelsen har tillsyn över totalt 33 miljöfarliga verksamheter, varav två är A- och 31 är B-anläggningar.

Årligen ska 10 % av tillstånden för tillståndspliktiga verksamheter gås igenom och omprövning av tillstånden ska initieras för de tillstånden som bedöms ha behov av det. Detta är en löpande tillsynsåtgärd som återkommer. Som prioritering ska de äldsta tillstånden prioriteras först.

Alla tillståndspliktiga verksamheter ska ha tillsyn minst vart tredje år. Uppföljning av vilka verksamheter som ska ha tillsyn sker årligen. Under året kommer stöddokument tas fram för att underlätta planering och uppföljning av verksamheterna. Tillsyn kommer även att ske med stöd av de checklistor och vägledning om smartare tillsynsprojekt som har tagits fram av Miljösamverkan Sverige.

Miljörapporter ska som mål vara granskade innan den 31 augusti varje år.

Anmälan om ändring av tillståndspliktiga verksamheter och andra anmälningsärenden inom miljöskydd ska i 90 % av fallen vara avslutade inom 6 veckor.

Under 2021 kommer en arbetsgrupp ta fram och förbereda underlag och metod för att kunna utföra tillsyn på kommunernas miljötillsynsverksamhet. Tillsynen kommer sedan genomföras årligen i en 4-årscykel. Det är det inte sker kommuntillsyn kommer en tillsynsvägledande insats inom samma område genomföras.

7.7. Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer 565

Ingen planerad tillsyn kommer ske för kemiska produkter och biotekniska organismer under 2021.

Köldmediarapporter ska vara granskade senast 31 augusti varje år.

7.8. Tillsyn av avfall och producentansvar 566

Ingen planerad tillsyn kommer ske av avfall och producentansvar.

7.9. Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd 567

Planerad tillsyn av verksamhetsområde för VA är inte prioriterat under 2021.

Under 2022 ska en GIS-kartering av verksamhetsområde för VA genomföras och ett GIS-skikt skapas. Detta kartsikt ska sedan uppdateras årligen.

7.10 Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden 575

I länet har länsstyrelsen tillsynsansvar för totalt 59 objekt; 9 omfattande och 50 relativt omfattande inom förorenade områden och miljöriskområden.

Under året kommer arbetet med att ta fram handlingsplaner för de förorenade områden som finns fortsätta. Utöver detta planeras inga särskilda tillsynsinsatser.

8. Uppföljning och utvärdering av tillsynsverksamheten

De mål som är satta för verksamheten är alla mätbara. Detta gör det enkelt att följa upp verksamheten och utvärdera om vi har lagt planen på en rimlig ambitionsnivå i förhållande till de resurser vi har. Det gör även att det går att utvärdera om resurserna är tillräckliga samt om arbetsbelastningen är rimlig för medarbetarna.

För att kunna följa upp insatser i specifika projekt kan tidsregistreringen i Agresso följas upp med en speckod.

Uppföljningen av tillsynsverksamheten ska kunna svara på följande frågor:

- Hur har tillsynen bidragit till att säkerställa syftet med miljöbalken?
- Hur har tillsynen bidragit till att säkerställa lagefterlevnad?
- Hur har tillsynen bidragit till att nå miljö kvalitetsmålen?

- Uppföljning av administrativa mål som till exempel handläggningstider och ärendebalans.
- Mått på tillsynens likvärdighet (tillämpning av metoder, samverkan, projekt, kompetenshöjande åtgärder, standardiseringar, checklistor etc.).

Den operativa tillsynen följs upp på aktivitetsnivå vid tertial 1 och 2 samt vid årets slut. Avsikten är att resultatet av tillsynen ska kunna följas under löpande under året och ge input till planeringen inför fortsättningen av innevarande år och inför kommande år. Uppföljningen av tillsynsplanen kommer att rapporteras i samband med årsredovisningen.

Länsstyrelsen Blekinge

SE- 371 86 Karlskrona

Telefon: 010-224 00 00

E-post: blekinge@lansstyrelsen.se

www.lansstyrelsen.se/blekinge

Rapporter Länsstyrelsen Blekinge län

ISSN 1651-8527